

Vahe Ghukászján

Jereváni tökvirágcsokor

Megyek, és a szemem lecsukódik. Illetve nem én megyek. Négy kerék visz magával. Dolgozni visz, s nekem minden erőmmel azon kell lennem, hogy ébren maradjak. Körülnézek. Kint már sötét van, a többi utas vagy ásítózik, vagy hozzám hasonlóan, erőnek erejével tartja nyitva a szemét. Hamarosan az én megállóm következik, és megrémülök. Ugyanis egész nyugodtan tudok nyitott szemmel aludni. Most este van. Esti műszakváltás. Még két megálló, aztán odaérek, ahol az éjszakai műszakot fogom ledolgozni. Már csak egy kis híja van.

Pár óra múlva ágyba zuhanhatok. Addig viszont zombiként bolyongok a bevásárlóközpontban és követem az embereket. Még nem a feladatomat teljesítem. Mivel még nem tűnt fel a színehagyott, gyötrődő műszakvezető, és nem hívtam magával, hogy teljesítsem a feladatomat, szabadon lófrálhatok. Nézem az embereket. Sokan most ébredtek, mások talán most mennek majd aludni. Igyekszem, hogy ne az utóbbiakon járjon az eszem. „Aludni.” Ez a szó megbénítja a térdeimet, ellazítja az izmaimat, lépéseim így nyolcas alakot kezdenek leírni.

Szeretek a szeszestál-osztályon lenni. Időnként tanácsot adok, milyen rumot válasszanak, melyik viszki illik jobban a kólához, melyik bor való a bárányhúshoz. A tanácsaim azonban általában hiábavalók. Az utolsó remény legyőzi őket. Ha van a vevőnél háromszázötven dram, akkor a tanácsaimat bizony legyőzi az utolsó remény. Az utolsó remény a 0.33 literes üveg. Kék címkével. Az megnyugtatja a remegő kezeket és megvilágosítja a tekinteteket. Az utolsó remény sokaknak segít, hogy fenntartsák szervezetük működését. Az utolsó remény a tiszta szesz negyvenszázalékos oldata. Az utolsó remény legfőképp azoknak való, akik még ébren vannak ilyenkor. Találkoztam már az utolsó remény után kutató hajléktalannal, orvossal, szakival, többgyermekes anyával, egyetemi tanárral és hallgatóval, kamasz fiúkkal és lányokkal, aggastyánnal, rendőrrel, utcalánnyal, taxisofőrrel, de még tévés műsorvezetővel is. Követem a szeszestál-osztályon összegyűlt embereket. Egyszerre felhangzik a műszakvezető hangja: FELADAT!

A feladatom: a pénztárban ülni. Mondhatni, kincstárnok vagyok. Így sokkal romantikusabban hangzik az egész, mintha azt mondanám: a pénztárban ülök. Igaz, hogy ez most nem a romantika ideje, hiszen feszülten figyelek. Először a műszakvezető számolja át a pénzt, aztán én. Unalmas elfoglaltság, bár a fémpénzek csörgése némileg eloszlatja a párát a szemem elől. Kezdek fölébredni. A második megolvasáskor már valóban számolok, rögzítem magamban az adatokat, nem pedig egyszerűen egyik kezemből a másikba csengetem az érméket. A két átszámolás eredménye megegyezik. Elfoglalom a helyem és nekiállok a műszaknak. Vagy pontosabban, a népek állnak nekem. Érkeznek rémisztő nyugdíjasok, tanult emberek családotul, katonák és gyönyörű nők. Egyszerre mindenki megérkezik. Hát még senki nem alszik?! És viszik magukkal az aszalt gyümölcsöket, a kolbászokat, kenyereket, mandarinokat, csirkét, salátákat, labdákat, mosóporokat, sót, citromokat, ásványvizeket, zacskók

rizseket, az utolsó reményt, limonádét, tört búzát, sűrített tejet, konyakot. Minden megy velük. Meglátok egy lányt, akiből kórházzzag árad. A jóddal kevert spiritusz szaga. A bőre száraz és porcelánfehér. A haja ázott. Pár szendvicset vett. Kint két hozzá hasonló ember várja. Tudom, hogy a szomszédos parkban szoktak összegyűlni a környékbeli kábszeresek. Ismerem azokat az előkészületeiket is, amelyek ezt a kórházzsagot szokták eredményezni. Ismerem a lány furcsa kézmozdulatainak és megéhezésének az okát is.

Ránézek az órára. 2:54. Egy asszony jön. Nyolc kiló cukrot vásárol. Érkezik egy tranzvesztita is. Feltölti a telefonját, jóféle orosz vodkát választ magának, hozzá lime-ot és egy fürt banánt vesz. Mosolyog, míg a banán kódját lehúzó. 3:00, a műszakvezető most megnyit magának egy új pénztárt, én pedig pihenőre mehetek. Feltételezi, hogy az elkövetkező húsz percben is tevékeny maradok. Pedig még enni sem bírok. Túlontúl üres vagyok ahhoz, hogy képes legyek egy falatot is magamba gyúrni. Telefonálni akarok.

KINEK?

Mindenképp telefonálni akarok. Kész vagyok rá, hogy bárkit felhívjak, fölébresszek és beszélgessek vele.

Mindenki eszembe jut. Az otthoniak. Apámat hívom. Nem alszik, dolgozik, most bent van a városban, valami csőtörést javít. A hatodik csörgés után veszi föl a telefont.

- Mondjad!
- Szia, Apa – mondom.
- Mi történt? – kérdezi türelmetlenül.
- Semmi...
- Nem érek rá, később beszélünk, jó?

Foglalt jelzés.

Anyám a kórházban van. Nem azért, mert történt vele valami, hanem mert a mentőknél telefonközpontos. Nem tudom felhívni, mert a mobilját munkaidőben kikapcsolva tartja. Mindenesetre föltárcsázom a száznegyvet. Egy idegen hang veszi fel. Meglehetősen ideges. El is határozom, hogy nem szólok a kagylóba. Az idegen hang talán nagyon keveset aludt, és biztos nincs jókedvében.

Gondolkodom.

Gagik, a felső szomszédunk taxisofőr, ő is dolgozik most. A szembeszomszédunk, Sztepan tűzoltó. A fiai együtt dolgoznak. Valamelyik állomáson biztonsági őrök, a feleségeik pedig ápolónők... DOLGOZNAK. És a többi szomszéd? Mind dolgoznak.

A barátaim szintén dolgoznak. Én pedig kezdem felcukkolni magam. Egy lélek sem jut eszembe, aki ne dolgozna most. Úgy tűnik, mintha mindenki éjjel járna munkába. Nyomaszt ez a gondolat. Vajon nappal mit csinálnak? Most éjszaka van, éjszaka! Hogy az a...

Kamó érkezik. Valószínűtlenül sovány. Kamó rendes fiú. A raktárban dolgozik. Segítek neki szétválogatni a cigarettákat. Borzasztóan sokféle van belőlük. Némelyiknek különleges füstszűrője van. Vannak cigaretták, amelyekhez pontosan negyvenhatfajta dohánylevelet aprítottak össze. A legtöbbjük svájci, egészen pontosan neuchateli licenc alapján készült, mások koreai gyártmányok. Akad örmény és orosz is. Azon mélézom, miért nincsenek például perzsa vagy grúz cigaretták. És a szünetemből már csak öt perc maradt. Szólok is Kamónak.

Ő erre behív a konyhába, majd kinyitja a fiókját. Előkerül egy üveg. Örülök neki, hogy nem az utolsó remény. Megiszunk egy felest. Ha minden igaz, mosolygok.

3:20. FELADAT! Egy nagy hasú ember érkezik egyenesen a tévéképernyőről. Ott mindenféle dalokat énekel, de itt is, ott is elválaszthatatlan marad méreteres hájától. A bolt minden szegletéből látszik. A hasa ijesztően hatalmas. Úgy tűnik, mintha lenyelte volna az összes tévékészüléket, amelyben valaha megjelent. Halat, pálinkát, sört, kalácsot, mosogatószert, tíz kiló sót, két kiló kenyeret és egy iskolásfüzetet vesz.

Egy kaszinói alkalmazott jócskán erős sörét követi a szalagnál. Azt mondja, meg kell nyugtatnia az idegeit. Egy nő cigarettát vásárol. A tanácsomat kéri. Mindenképpen füstszűrőset ajánlok neki. Elégedett a javaslatommal.

JÖNNEK.

Fogalmam sincs, honnan, de az emberek csak jönnek. Egy pár jön újszülött gyermekével, ők macskaeledelt vesznek. Jön a rendőr egy fogkefe mögött. Jön továbbá a részeg francia lány, aki a fizetést követően megcsókol. Jön az egyik közeli klub táncosnője színpadi öltözetben, rendes utcai ruha nélkül. Szokása szerint egyszer körbejár az üzletben, kiválasztja a kedvenc pezsgőjét, kilép vele az utcára, a szegélyen letöri az üveg nyakát, jókat kortyol belőle, kidobja a szemétkosárba és eltűnik. Miután elmegy, nyugodtan sóhajtok.

Továbbra is emberek után kutatok az emlékeimben. Alik dolgozik, Levon is, Zara, Hakob, Karine... dolgoznak.

Hamarosan megvirrad. Öt percre otthagyhatom a feladatomat. A műszakvezető nem rosszallja, hogy egy szál cigivel köszöntöm a napkorongot. Egyszerűen így szoktam meg. Viszolygok a napfelkeltétől. Innen még csak nem is látszik, mert eltakarják az épületek. Én meg dohányzom, amikor elkezdődik. Talán csak azért gyűjtök rá, mert nem látom. A rossebet, hát nem látszik! Minden reggel így van, és nem látom. Mérgelődöm és dohányzom.

Felduzzad az emberfolyam. Már ásványvizet, felvágottat, tojást, lisztet, zöldseget, utolsó reményt és szalvétát is visznek... Mindenkinek elgyötört az arca, bár nem tudom, hogy most keltek-e fel, vagy még nem is aludtak. Az alvásról szőtt álmaim egyre színesebbek. Most jó nagy adag adrenalint kaptam. Ez már csak így van. Reggel hét óra körül a szervezet elkezd jelentős mennyiségű adrenalint termelni. Ez az önvédelem törvénye. A szervezetnek szüksége van az energiára, a melegre, hogy fenntartsa a működését.

Még három óra...

Hazamegyek. A buszon ülök. Minden barátomat végigtárcsázom. Senki nem válaszol a hívásomra. Csak Karine veszi fel a telefont, de képtelen értelmesen megszólalni. Rájövök, hogy alszik.

Körülnézek. Néhányan ásítóznak, néhányan szunyókálnak. Igyekszem nyitva tartani a szememet. A visszapillantó tükörből visszaverődik a sofőr álmos tekintete. És a még ébren lévők közül már hárman... négyen... öten is alszanak...

Lejjebb csúszom az ülésben, utoljára ránézek a buszvezető kifejezéstelen arcára, és lehunyom a szememet.

Epilógus

Egy nap mindannyian aludtak. Ez a pirkadat előtti órákban történt. Mindannyian aludtak. Aludt a hírolvasó, aludt a tanársegéd, az elnök kísérete, a szemben lé-

vő házból Davit bácsi, az egész délkeleti városrész, aludt északnyugat, Szimon Garibaldjan, aludtak az újságok szerkesztői, sőt, minden ismerősük, még az ismerőseik ismerősei is az egész családjukkal együtt.

Szerzői utóirat:

Volt idő, amikor volt miből leírnom mindezt.

Fordítói utóirat:

Mélyen átéreztem minden szavát, és a befejezés után öt perccel végre mélyen elaludtam.

Merenics Éva fordítása

Vahe Ghukászján (1987, Jereván) örmény író, orientalista, könyvkereskedő.

Daniela Ivanova-Vajan

Bölcsesség

Elment gyerekkori
barátnőm

Fiút hagyva hátra
Elment a fiam, hatévesen
Anyát hagyva hátra
Anyósom már öreg
Sokszor mondogatja
Isten jóságos

Harman Miklós fordítása

Daniela Ivanova-Vajan (1963) bolgár néptáncitanár és előadóművész. Tehetséges koreográfus, a délszláv táncművelés kutatója. Íróként és költőként is ismert. Saját verseivel és bolgár háttérzenével CD-t is kiadott.